

Utrikesutskottet

Regeringens årsberättelse 2024

Till revisionsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2024 (B 1/2025 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för utlåtande till revisionsutskottet. Tidsfrist: 30.9.2025.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statssekreterare Jukka Salovaara, utrikesministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Berättelseförfarandet är en skyldighet enligt 46 § i grundlagen som finns till för att riksdagen ska få information om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut.

(2) Under berättelseåret 2024 behandlade utrikesutskottet de centrala utrikes- och säkerhetspolitiska frågorna på bred front och ingående i sitt betänkande om statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse (UtUB 14/2024 rd) och i sitt betänkande om de internationella ekonomiska relationerna och utvecklingssamarbetet (UtUB 15/2024 rd). Utöver dessa aktuella betänkanden noterar utskottet i samband med behandlingen av regeringens årsberättelse följande frågor under berättelseåret 2024:

(3) Utskottet upprepar att grunden för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är ett regelbaserat internationellt system och multilateralt samarbete som bygger på internationell rätt. Utskottet anser att den nuvarande omställningsfasen i den internationella omvärlden är ytterst oroväckande, då många aktörer utmanar de centrala organisationerna och reglerna i det multilaterala systemet. I denna situation är det särskilt viktigt att Finland och EU arbetar för att stärka regelgrunden och multilateralismen. Det är också viktigt att lyfta fram tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna i enlighet med Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska linje.

Utlåtande UtUU 6/2025 rd

(4) Vid utskottets sakkunnigutfrågning konstaterades det att Finlands utrikespolitik har blivit mer europeisk. I anknytning till detta konstaterar utskottet att ett enat och starkt EU förutsätter en effektiv och fungerande beslutsförmåga. Utskottet upprepar sin långvariga ståndpunkt om att effektivisera beslutsfattandet genom att öka beslutsfattande med kvalificerad majoritet inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Det är viktigt att Finland fortsätter att aktivt främja frågan i unionen.

(5) Utskottet anser att det är viktigt att Finland fortfarande har en stark betoning på FN i sin utrikespolitik. Finland ger sitt stöd till den multilaterala världsordningen bland annat genom att eftersträva en plats som icke-permanent medlem i FN:s säkerhetsråd för åren 2029—2030. Det är viktigt att utrikesministeriet tillsammans med riksdagen diskuterar hur man under säkerhetsråds-kampanjen och det eventuella medlemskapet på bästa sätt kan stödja försvarandet och stärkandet av den multilaterala regelbaserade världsordningen.

(6) I fråga om beskickningsnätet upprepar utskottet sin ståndpunkt att utrikesministeriet bör utreda hur beskickningsnätet på bästa möjliga sätt kan svara på den geopolitiska förändringen och behoven i fråga om såväl utrikespolitiken som de handelsekonomiska relationerna. Man bör söka efter en modell som möjliggör en så heltäckande representation som möjligt. Det är också viktigt att beakta behovet av kompetent arbetskraft i Finland, och här spelar viseringspraxisen och visumprocesserna en viktig roll. När det gäller viseringspraxis bör man också ta hänsyn till att stödja människorättsförsvarens arbete.

(7) Utskottet betonar vikten av utvecklingssamarbete som en del av utrikes- och säkerhetspolitiken. Att främja hållbar utveckling, utrota fattigdomen och minska ojämlikheten genom utvecklingspolitik är viktiga element i utrikespolitiken och det internationella samarbetet och ansvarstagandet för gemensamma frågor. Genom att bidra till att lösa globala problem stärker Finland samtidigt sin egen utrikespolitiska och ekonomiska ställning och sina möjligheter att påverka internationellt.

(8) Utskottet har behandlat Finlands prioriteringar för utvecklingssamarbetet närmare i sitt betänkande om redogörelsen om internationella ekonomiska relationer och utvecklingssamarbete (UtUB 15/2024 rd). I enlighet med riktlinjerna i redogörelsen fastställs som villkor för Finlands utvecklingssamarbete att partnerlandet tar emot sina egna medborgare. Utskottet konstaterar att till exempel avslutandet av landprogrammet för Somalia beror på att förhandlingarna med Somalia om saken inte har framskridit. Enligt utskottet är det ytterst viktigt att man vid genomförandet av ändringarna i Finlands utvecklingssamarbete tar hänsyn till uppnådda utvecklingseffekter bland annat genom att utnyttja samarbetet med andra aktörer. Det är också viktigt att på bred front granska Finlands befintliga partnerskap med tanke på utrikes- och säkerhetspolitiken.

(9) Även i fråga om internationella ekonomiska relationer är det fortfarande nödvändigt för Finland, som är beroende av en öppen ekonomi, att bevara och utveckla den regelbaserade världsordningen som grundar sig på multilateralt samarbete. Vid sidan av strävan efter att stärka världsordningen är det dock viktigt att beakta de ökade riskerna i världsekonomin och stärka Finlands förmåga att reagera på dem. Det är viktigt att Finland aktivt söker mångsidiga ekonomiska partnerskap och diversifierade verksamhetskedjor för att främja export och import. Det är av högsta vikt inte bara för ekonomin utan också med tanke på försörjningsberedskapen, säkerheten och

Utlåtande UtUU 6/2025 rd

kristålggheten. De verksamhetskedjor som är kritiska för Finland och de finska företagen måste kunna bevaras obrutna under alla förhållanden.

(10) När det gäller effektiviseringen av Finlands offentligt finansierade exportfrämjande verksamhet anser utskottet att det är viktigt att se över nätverket Team Finland. Det måste ses till att beslutet om att integrera Business Finlands utrikesfunktioner i utrikesförvaltningen verkställs snabbt och att reformen snabbt lyckas främja Finlands handelsekonomiska intressen.

Uttalanden

(11) Utrikesutskottet har behandlat de uttalanden i regeringens årsberättelse 2024 som gäller dess ansvarsområde och som har godkänts på förslag av utskottet och konstaterar följande:

Uttalanden som ska stå kvar

Statsrådets människorättspolitiska redogörelse SRR 10/2021 rd — RSk 26/2022 rd

Riksdagen godkände den 8 juni 2022 följande ställningstagande i enlighet med utrikesutskottets betänkande: Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av redogörelsen, men förutsätter att statsrådet vid utarbetandet av en ny människorättspolitisk redogörelse beaktar iakttagelserna i detta betänkande.

(12) Utskottet konstaterar att uttalandet fortfarande behövs och bör stå kvar i berättelsen.

Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse SRR 3/2024 rd — RSk 33/2024 rd

Riksdagen godkände den 9 december 2024 följande ställningstagande i enlighet med utrikesutskottets betänkande: Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser som rör säkerheten. Riksdagen förutsätter att statsrådet i realtid informerar riksdagen om de viktiga politiska riktlinjerna och lösningarna i anslutning till Natomedlemskapet också under tiden mellan redogörelserna.

(13) Utskottet konstaterar att uttalandet fortfarande behövs och bör stå kvar i berättelsen.

Uttalanden som kan strykas

(14) Inga uttalanden som kan strykas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottet föreslår

att revisionsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande UtUU 6/2025 rd

Helsingfors 5.6.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Sofia Vikman saml
medlem Eva Biaudet sv
medlem Pekka Haavisto gröna
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Antti Kaikkonen cent
medlem Atte Kaleva saml
medlem Jarmo Lindberg saml
medlem Jenna Simula saf
medlem Ville Skinnari sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Mikko Savola cent
ersättare Tuula Väättäinen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.